

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Чафай Хоуда, Марокко

Науковий керівник– доц., к.пед.н. Лук'янова В.А.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харьков, пр. Науки,14,

каф. Естественных наук, тел.(057)702-16-72)

e-mail: **d_ns@nure.ua**

Термін «соціальні мережі» первісно виник для позначення будь-якої соціальної структури, однак у сучасному дискурсі ним позначають насамперед он-лайнні мережі, створені у віртуальному просторі.

Існує три основні шляхи використання мережевих технологій з освітньою метою: інформаційно-пошукова робота у глобальній мережі; власне дистанційне навчання; організація творчої діяльності з використанням ІКТ.

Такий перелік підкреслює відсутність вікової, статусної, фахової чи культурної обмеженості у використанні соціальних мереж для освіти.

Соціальні мережі, найбільш ефективні для використання у вищій школі - Facebook, Edutopia, Twitter, Classroom 2.0.

Соціальні сервіси відкривають необмежені горизонти для застосування їх у педагогічній діяльності [3]. Наводимо основні з них.

1. Використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних ресурсів. У результаті поширення соціальних сервісів у мережевому доступі виявляється величезна кількість матеріалів, які можуть бути використані з навчальною метою. Мережеві співтовариства обміну знаннями можуть поділитися своїми колекціями цифрових об'єктів і програмними агентами з освітою.

2. Самостійне створення мережевого навчального змісту. Сервіси соціального забезпечення радикально спростили процес створення матеріалів і публікації їх у мережі. Кожен може не тільки отримати доступ до цифрових колекцій, а й узяти участь у формуванні власного мережевого контенту. Наразі новий контент створюється мільйонами людей. Вони приносять в мережу нові тексти, фотографії, малюнки, музичні файли.

3. Освоєння інформаційних концепцій, знань і навичок. Середовище інформаційних додатків відкриває принципово нові можливо ті для діяльності, до якої надзвичайно легко залучаються люди, які не володіють спеціальними знаннями в галузі інформатики. Нові форми діяльності, пов'язані як з пошуком у мережі інформації, так і зі створенням і редагуванням власних цифрових об'єктів — текстів, фотографій, програм, музичних записів, відео фрагментів. Участь у нових формах діяльності дозволяє освоювати важливі інформаційні навички — повторне використання текстів і кодів, використання метатегів тощо.

4. Спостереження за діяльністю учасників мережевої спільноти. Мережа Інтернет відкриває нові можливості для участі студентів у фахових наукових спільнотах. Мережа спонукає до творчості, розширює не тільки розумові здібності, але й поле для спільної діяльності і співпраці з іншими людьми.

Використання соціальних мереж допомагає педагогу оперативно знайти необхідну інформацію, узагальнити і структурувати навчальні матеріали й організувати навчально педагогічну роботу поза ним, надає можливість творчості і співпраці з однодумцями. Педагогі нового «цифрового» покоління збирають і відображають навчальні матеріали в мережі. Це можуть бути документи, презентації, фотографії, відеофрагменти, тести, опитувальники, вікі документи, карти (Mindmaps), вебсторінки, навчальні середовища. Усе частіше студенти надають перевагу не читанню книжок, а воліють краще мати справу з невеликими об'єктами в електронному форматі: читають блоги, дивляться відеозаписи на YouTube, розміщують фотографії на Flickr, обмінюються думками на форумах, створюють власні соціальні мережі типу MySpace або групи Google. Ці реалії педагог зобов'язаний враховувати, плануючи свою педагогічну діяльність.

У науковій діяльності соціальні мережі також грають велику роль. Вони дозволяють спланувати та zorganizувати студентську наукову роботу та знайти конференції та інші групи для презентацій результатів досліджень та дискусій. Приклади соціальних освітніх мереж.

Українська наукова інтернет-спільнота Метою сайту Українська наукова інтернет-спільнота» (<http://www.naukaonline.org>) є організація онлайн-спільноти українських науковців, обговорення актуальних проблем української науки, розміщення публікацій, обмін досвідом та пошук партнерів. Scientific Social Community Соціальна мережа вчених Scientific Social Community (<http://www.science-community.org>) пропонує пошук актуальної наукової інформації, об'єднання колег за науковими інтересами. Мережа орієнтована в першу чергу на вчених з України, Росії та інших країн Співдружності. Усі сервіси є повністю безкоштовними для вчених. Розробка цього проекту була розпочата в червні 2008 р., а його офіційний старт відбувся в січні 2009 р. [5].

Одним із напрямів пристосування освітнього середовища до глобальних змін є розробка та застосування спеціалізованих соціальних освітніх мереж, які дозволяють поєднувати в собі переваги електронних педагогічних програмних засобів (ППЗ) та забезпечують комунікативні функції між адміністрацією навчального закладу, педагогами, студентами (учнями) та їх батьками. Питаннями інтеграції в навчальний процес комп'ютерних технологій, педагоги почали займатися одразу ж після створення персональних комп'ютерів. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки значного поширення набуло використання комп'ютера

при проведенні лабораторних робіт, обчислювальних практик, моделюванні та проведенні експериментів. Широко використовуються в педагогічній практиці різні педагогічні програмні засоби, електронні підручники (ЕП), тестові програми, освітні портали для підтримки навчального процесу у вищих навчальних закладах. Але кожен з видів електронних педагогічних навчальних програм має як свої недоліки так і переваги. Звичайно ж, вони підвищують рівень індивідуальності в навчанні, дозволяють якісніше оцінювати рівень засвоєння навчального матеріалу, надають можливість спостерігати за вже змодельованими явищами природи тощо. До головних недоліків слід віднести локальність застосування ЕП і ППЗ; освітні портали, зазвичай, розраховані на локальну мережу ВНЗ і таким чином не забезпечують комунікативну функцію в трикутнику НЗ – студенти (учні) – батьки.

Соціальна освітня мережа – це електронний ресурс, який дозволяє реалізовувати навчально-виховні функції освітніх закладів та педагогів; забезпечувати студентів (учнів) постійним доступом до навчальної інформації; надавати можливість батькам контролювати навчальних процес дітей та спілкуватися з адміністрацією навчального закладу і педагогами. Фактично соціальна освітня мережа – це певний різновид тематичної соціальної мережі. Для того, щоб соціальна освітня мережа функціонувала на високому рівні, вона повинна забезпечувати підтримку трьох основних взаємозалежних компонентів педагогічної діяльності [2].

- Конструктивна діяльність, у свою чергу, підрозділяється на конструктивно-змістову (відбір та композиція навчального матеріалу, планування і побудова педагогічного процесу), конструктивно-оперативну (планування дій педагога та діяльності учнів або ж студентів), конструктивно-матеріальну (проектування навчально-матеріальної бази).

- Організаторська діяльність передбачає виконання викладачем (вчителем) системи дій, що направлені на включення тих хто навчається у різні види діяльності, створення колективу та організацію спільної роботи.

- Комунікативна діяльність спрямована на встановлення педагогічно необхідних відносин педагога з вихованцем.

Запропонуємо нашу концепцію організації такого освітнього ресурсу, який задовольняв вище описані вимоги. Визначимося, в першу чергу, із вихідними положеннями, на яких вибудовуватимемо структуру спеціалізованої соціальної мережі.

1. Безкоштовність та відкритість реєстрації.
2. Мобільність ресурсу.
3. Висока надійність збереження персональної інформації.
4. Наявність сервісів для роботи педагогів, науковців, учнів, студентів, батьків, адміністрацій навчальних закладів.
5. Дана система повинна відповідати високим психофізіологічним вимогам, оскільки більшість її користувачів – школярі та студенти.

Можна виділити наступні переваги використання соціальних мереж в навчальному процесі. Зрозумілість ідеології і інтерфейсу соціальних мереж більшої частини Інтернет-аудиторії дозволяє заощадити час, минаючи етап адаптації студентів до нового комунікативного простору, що дозволяє вибудувати неформальне спілкування між викладачем та студентами і допомагає організувати особистісно-орієнтоване навчання. Високий рівень взаємодії викладача та студента забезпечує безперервність навчального процесу, що виходить за рамки аудиторних занять.

Застосування у віртуальних навчальних групах технологій форумів і Вікіпедії дозволяє всім учасникам самостійно або спільно створювати мережевий навчальний контент, що стимулює самостійну пізнавальну діяльність. Мультимедійність комунікативного простору гранично полегшує завантаження і перегляд у віртуальній навчальній групі відео- і аудіо-матеріалів, інтерактивних додатків.

Можливість суміщення індивідуальних і групових форм роботи сприяє більшій мірі розуміння і засвоєння матеріалу, а також вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій. Загальне для всіх учасників навчального процесу є те, що комунікативний простір дає можливість колективної оцінки навчання та результатів роботи, спостереження за розвитком кожного учасника і оцінки його внеску в колективну творчість. Основними проблемними моментами при використанні соціальних мереж у ВНЗ є невисокий рівень мотивації та ІКТ-компетенцій викладачів, високий ступінь трудовитрат по організації та підтримці навчального процесу для викладача, часта відсутність відкритого доступу до соціальних мереж з навчальних аудиторій, відсутність цензури в соціальній мережі.

Основна ідея полягає в тому, що з появою соціальної мережі в освітній сфері, студент зможе отримати консультацію по його питанню в зручний для нього час [6]. У ролі консультантів можуть виступати як викладачі, так і найбільш підготовлені студенти - експерти, яких викладачі порекомендують в якості консультантів. Такими консультантами - експертами можуть бути студенти, що займаються на "відмінно", студенти, які беруть участь у науковій діяльності ВНЗ, або навіть колишні студенти, які вже працюють за фахом в ІТ-компаніях. Однією з переваг даної мережі, є подолання психологічного бар'єру "боязні викладачів" - існує можливість задати питання анонімно. Введення системи бонусів за прийняття участі в мережі, в якості експерта, буде стимулювати студентів для глибшого вивчення матеріалу, закріплення поточних знань і поширення знань серед колег.

Крім перерахованих вище, можна виділити наступні переваги використання соціальних мереж в навчальному процесі. Зрозумілість ідеології та інтерфейсу соціальних мереж більшої частини Інтернет аудиторії дозволяє заощадити час, минаючи етап адаптації студентів до

нового комунікативного простору, яке дозволяє вибудувати неформальне спілкування між викладачем і студентами і допомагає організувати особистісно-орієнтоване навчання. Високий рівень взаємодії викладача та студента забезпечується безперервністю навчального процесу, що виходить за рамки аудиторних занять. Можливість суміщення індивідуальних і групових форм роботи сприяє кращому засвоєнню матеріалу, а також створенню індивідуальних освітніх траєкторій. Загальним для всіх учасників навчального процесу є те, що комунікативний простір дає можливість колективної оцінки процесів і результатів роботи, спостереження за розвитком кожного учасника і оцінки його внеску в колективну творчість.

Висновки

Соціальні мережі є потужним комунікаційним інструментом, використання якого для дистанційного навчання та соціальної адаптації студентів обумовлено психологічними, соціальними та педагогічними аргументами. Соціальні мережі не можуть собою замінити системи дистанційного навчання, але вони здатні значно збільшити комунікаційні можливості, зацікавить слухачів та буде сприяти їх соціальній адаптації і більш активній участі в навчальному процесі.

Література

1. Івашнюва С.В. Використання соціальних сервісів та соціальних мереж в освіті [Електронний ресурс] / С.В. Івашнюва // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Психолого-педагогічні науки. – 2012. – № 2. – С. 15–17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2012_2_5
2. Мосіюк О. Концепція соціальної освітньої мережі як інноваційного засобу навчання [Електронний ресурс] / О. Мосіюк // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2013. – Вип. 6. – С. 240–245. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2013_6_33
3. Носенко Т.І. Соціальні мережеві сервіси в освітній діяльності [Електронний ресурс] / Т.І. Носенко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – № 3. – С. 30–32. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2011_3_8
4. Палій С.В. Соціальні мережі як засіб комунікації електронного навчання [Електронний ресурс] / С.В. Палій // Управління розвитком складних систем. – 2013. – Вип. 13. – С. 152–156. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2013_13_30
5. Романенко О. Аналіз українських наукових груп у соціальних мережах [Електронний ресурс] / О. Романенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – 2010. – Вип. 27. – С. 94–114. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nprnbuimviv_2010_27_12
6. Щербина А.А. Социальная сеть как средство повышения качества образования. / Щербина А.А. // Збірник наукових праць студентів спеціальностей "Інформаційні управляючі системи і технології",